

REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TANULMÁNYOK 13.

JAKOBI ÁKOS

**AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM
TÉRBELISÉGE**

A kötet a szerző
„Hagyományos és új területi különbségek az információs társadalomban”
című PhD értekezésének felhasználásával készült.
ELTE TTK Földtudományi Doktori Iskola,
Földrajz-Meteorológia Program,
témavezető: Dr. Nemes Nagy József, Budapest, 2007

ELTE REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TANSZÉK

2007

Regionális Tudományi Tanulmányok

Az ELTE Regionális Tudományi Tanszék
(korábban Regionális Földrajzi Tanszék) kiadványsorozata

Szerkeszti
Nemes Nagy József

1. (1995) Korompai Attila: Regionális stratégiák jövőkutatási megalapozása
2. (1995) Földrajz, regionális tudomány (Tudományelméleti tanulmányok)
3. (1996) Európa: országok, régiók (Oktatási célú adattár)
4. (1999) Helyek, terek, régiók (Tanulmányok)
5. (2001) Helyi fejlődés, intézmények és konfliktusok a magyarországi átmenetben
6. (2001) Geográfia az ezredfordulón
7. (2002) A Regionális Földrajzi Tanszék jubileuma
8. (2003) Kistérségi mozaik (Tanulmányok)
9. (2004) Térségi és települési növekedési pályák Magyarországon
10. (2004) Dusek Tamás: A területi elemzések alapjai
11. (2005) Regionális elemzési módszerek
12. (2005) Régiók távolról és közelről
13. (2007) Jakobi Ákos: Az információs társadalom térbelisége

ISSN 1585-1419

A kötetek egyes részletei elektronikus formában megtekinthetők
a <http://geogr.elte.hu/> honlapon.

Felelős kiadó:
Nemes Nagy József

Készült a MACROPOLIS Bt. gondozásában
Felelős vezető: Fehérvári Béla

TARTALOM

---

1. Bevezetés	5
1.1. A könyv céljai	5
1.2. Közvetlen előzmények	6
1.3. A könyv alapszemlélete	8
2. Az információs társadalom értelmezési differenciáinak területi következményei	9
2.1. Az információs társadalom és gazdaság fogalmának különböző értelmezései	9
2.1.1. Az információs társadalom	9
2.1.2. Az információs gazdaság	16
2.1.3. Összegző gondolatok	21
2.2. Az információs társadalom jellemző tényezői	21
2.2.1. Az eltérő megközelítésekhez rendelhető tényezők	22
2.2.2. Összetett mutatókészletek	24
2.3. Az információs társadalom területi kutatása – szakirodalmi áttekintés	30
2.3.1. Az információs társadalom területi kutatásának előzményei, kialakulása	30
2.3.2. Főbb témacsoportok	32
2.4. Az eltérő megközelítések és tématerületek térszemlélete	37
2.4.1. A különböző megközelítések térszemléleti differenciái	37
2.4.2. A főbb tématerületek térszemléleti különbségei	44
2.4.3. „A földrajz vége” versus „a földrajz számít”	48
2.4.4. „Kibergeográfia” vagy az információs társadalom földrajza?	53
3. A térkategóriák hagyományos és új vonásai az információs társadalomban	57
3.1. Az információs társadalom és gazdaság terei	57
3.1.1. A tér regionális tudományi értelmezései	57
3.1.2. Az információs társadalom földrajzilag lokalizálható tere	59
3.1.3. Belső terek, a virtuális világ terei	62
3.1.3.1. A virtuális tér (kibertér)	63
3.1.3.2. A virtuális tér megjelenési formái	69
3.1.4. Léteznek-e hibrid terek?	76
3.1.5. A külső és a belső tér kapcsolata az információs társadalomban	77
3.2. A „hely” az információs társadalomban	82

3.2.1	A hely regionális tudományi és információs társadalmi értelmezései.....	82
3.2.2	Helyfüggés és helyfüggetlenség.....	86
3.2.3	A helyfüggetlenség helyei, avagy a valódi térstruktúra.....	89
3.2.4	A hagyományos várostól a virtuális városig.....	93
3.3.	Térfelosztási lehetőségek.....	96
3.3.1	Horizontális alkotóelemek és határok.....	96
3.3.2	Területi szintek, vertikális térfelosztás.....	98
3.4.	A helyzet szerepe az információs térben.....	100
3.4.1	Centrumok, perifériák és területi koncentráció a valódi és a virtuális térben.....	101
3.4.2	Szomszédság.....	104
3.5.	A távolság átértékelődése.....	107
3.6.	A hálózatok térbelisége.....	110
3.6.1	A hálózat, mint az információs társadalom strukturális alapeleme.....	110
3.6.2	Topológia és térszerkezet.....	111
3.7.	Térbeli mozgásformák.....	117
4.	Szintézis: Az információs társadalom hagyományos és új területi differenciáló szerepe.....	122
4.1.	Az egyenlőtlenségek változó jellege az információs társadalomban.....	122
4.2.	Kirajzolódó területi egyenlőtlenségek az információs társadalomban.....	125
4.2.1	A digitális megosztottság dimenziói.....	125
4.2.2	A fejlettség és a versenyképesség területi egyenlőtlenségei.....	127
4.2.3	Az egyenlőtlen térszerkezet becslései.....	128
4.2.4	Kibertéri és hálózati egyenlőtlenségek.....	132
5.	Összefoglalás.....	134
	JEGYZETEK.....	136
	IRODALOMJEGYZÉK.....	139
	INTERNETES HIVATKOZÁSOK.....	153
	ADATFORRÁSOK.....	154
	SUMMARY IN ENGLISH.....	155
	FÜGGELÉK.....	157